

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

6. köide Tallinnas, neljapäeval, 8. jaanuaril 1925 Nr. 2 (96)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

O. S.: Riigi 1925. aasta eelarve

Ins. J. Podsolov: Kalkulatsioonist põllumajanduses

Metsamüügi asjus

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

Vene-Balti Laevachituse ja Mehaanika A.-S. juhatus

teatab, et nimetatud seltsi varandus on hoolekande alt vabastatud, mille tõttu aktsiaseltsi juhatus on ülaltähendatud asutustelt üle võtnud kõik seltsile kuuluvad varandused ja asunud Tallinna Laevachituse ja Mehaanika tehaste valitsemisele.

Võetakse vastu tellimisi:

a) Laevachituse alal

sõja-, kauba-, reisijate-, vedur- ja mootorlaevade, niisama ka spetsiaalotstarbega laevade peale, nii kui: ujuvate tuleornide ja päästelaevade, ujuvate tõstekraanade ja tõstelaevade, meremärkide- ja boide-panijate, süvendajate, aurulotjade, veopraamide peale ning praamide peale vedelmaterjaali veo tarvis jne.

b) Mehaanika osakonna alal

aurumasinate, raudteevedurite, tsistern-vagunite, aurukatelde, raudsildade, raudsarikate, elektri-tõstekraanade, põlevkivi-tehaste sisseseadete, igasuguste sepa- ja mehaanikatööde, väljatöötatud kui ka väljatöötamata malmi- ja vasevalu peale ja üleüldse kõiksuguste raudehituste ja igasuguste konstruktsioonide peale.

c) Parandustööde alal

võetakse vastu kõiksuguseid parandustöid laevachituse, kui ka mehaanilisel alal.

On olemas suur tagavara chitusterast ja teisi materjaale, mis kindlustab kiires korras tellimiste täitmist.

Oma sadam, varustatud kõigi tarviliste tehniliste abinõudega, igasuguse mahutavusega laevade laadimiseks ja lossimiseks. Laduruumid ja vabad platsid kaupade hoidmiseks.

Kõikide järelepärimiste ja küsimustega tellimise suhtes palutakse pöörata A.-S. Laevatehase peakontoris.

Kõnetr.: 83, ehk 5-93. Aadress: Tallinn, Telliskoppel.

Telegr. aadr.: „O T A B“.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
pooleaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

6. köide. Tallinnas, neljapäeval, 8. jaanuaril 1925. Nr. 2 (96)

Sisu: Toimetuse kommentaar. O. S.: Riigi 1925. aasta eelarve. Ins. J. Podsolov: Kalkulatsioonist põllumajanduses. Metsamüügi asjus. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 7. jaanuaril 1925.

Kaubandus-tööstuskoja seadus.

Kaua oodatud kaubandus-tööstuskoja seadus on viimaks valmis, riigikogu poolt vastu võetud ja Riigi Teatajas avaldatud. Pealegi on rahaminister selle koja elluviimise seaduse teostamisele asunud ja vastava komisjoni kokku kutsunud, kes koja juhatuskirja välja töötab ja esimesed valimised korraldab. Tutvunedes kaubandus-tööstuskoja eesmärgiga, mis seaduse § 2 väljendatud ja ka käesoleva numbriga kroonika osas äratoodud, paistab kõige pealt silma, et kaubandus-tööstuskojaga on katsutud luua asutus, mis oleks seadusliselt kompetentne majandusliku küsimusi lahendama ja selle juures koondaks funktsioone, mis praegu laiali pillatud mitmesuguste asutuste vahel, nagu on linnavalitsus, vabrikantide ühisus, börsi komitee, kaupmeeste liit jne.

Kõiki kaubandustööstuskoja ülesandeid võib põhikirja järele kolme liiki jagada. Kojas enese algatuse võimkonda kuuluvad: börsede asutamine, üldkasuliste asutuste ellukutsumine ning kaubandusliste komitee ja mõistete selgitamine.

Kõigi muude majandusliste küsimuste lahendamise osavõtmine sünnib „arvamiste ja soovide“ teatamise ja esitajate määramise kaudu nende valitsus- ja omavalitsusasutustesse, kus niisugune esitus on ette nähtud.

Muu osa kaubandus-tööstuskoja ülesannetest kannab statistika ja registreerimise ilmet ning kuulub sellega, nõnda ütelda, mekaanilise tegevuse hulka.

Kõigist on näha, et selle seaduse väljatöötamise juures on käidud suuremate riikide eeskujule, nagu seda riigikogu kõnetooliltki tõendati, ning ümber istutatud meie oludesse midagi, mis juba oma kodumaalgi õiget vilja pole suutnud kanda.

Ehk kes võiks tõendada, et välisriikides, kust kaubandus-tööstuskoja seaduse eeskujule võetud, oleksid lahendatud need majanduslikud probleemid, mis tekitavad tööpuudust, välisturgude keerdküsimusi, üleproduktiooni ja hulga muid inimkondlisi pahesid, — kuni sõadani, — millele all praegugi terve maailm heitleb. Ei ole kuulda olnud, et kaubandus-tööstuskojad nende probleemide lahendamiseks oleksid kaasa tahtnud aidata. Ja kui meile vastatakse, et see ülesanne k.-t. kodade ülesannete hulka ei kuulu, siis peame konstateerima, et niisugusel juhtumisel ei oleks k.-t. kodade olemasolemine mitte õigustatud.

Rahvamajanduse algmõistetest välja minnes on päevaselge, et igasuguse majandusliku küsimuse lahendamisele võib kaasa aidata ainult valmistajate, vahetalitajate (kaupmeeste) ja tarvitajate koostöötamine.

Tarvitaja ütleb palju ühte ehk teist asja vaja läheb, valmistaja teab palju keegi ettevõtte produtseerib, ning nende kahe suguste andmete põhjal oskab vahetalitaja kodumaa ja välisturgude toodangute abil tarvitajaid rahuldada.

Ainult niisuguse kõikide majandusliste kihtide koostöötamise kaudu on võimalik majanduselu korraldamiseks õiget kava välja töötada. Kuid sellest üksi on vähe. Peab võimalus olema seda kava ellu viia

ning majanduslist elu selle kava alla painutada.

Praegune kaubandus-tööstuskoja seadus ei paku kumbatki võimalust. Esiteks on tarvitajate kiht koja tegevusest täiesti välja sulatud ning ei või mingisugust mõju koja otsuste kohta avaldada, kuna need otsused, lõppude lõpul, ikka ja alati tarvitajate tasku kulul tehakse. Ja teiseks puudub kaubandus-tööstuskoyal igasugune kompetents oma otsuseid maksuma panna, sest ta võib ainult oma „arvamisi ja soovisid“ avaldada. Võib olla, on see tegelikult nii paremgi, et asutus, kus majanduslised küsimused ainult ühekülgsest võivad saada valgustatud ja otsustatud, oma otsuste teostamiseks ka ainult piiratud võimalusi omab. Kuid kahju oleks kulutatud rahasummadest, kui nende abil ülevalpeetud asutus mitte ei suudaks täita neid ülesandeid, mis majanduslise elu õige juhtimine peale paneb; kuid, nagu öeldud, eeldusi selleks palju ei ole, sest kaubandus-tööstuskoda ei too midagi uut juure, vaid koondab ainult endiste asutuste, — ja seda ka mitte kõikide, — funktsioone.

Kuid olgu kohe trööstiks öeldud, et igasuguse asutuse tegevus mitte veel sellega pole ära määratud, mis talle ette kirjutatakse, vaid peaaesjalikult oma juhtide algatusvõimest ja energiast ära ripub. Nõnda võib ka kaubandus-tööstuskoda oma otsuste elluviimises niivõrd energiline olla, et juba tema arvamistel ja soovidel see erikaal on, mis neid igas ametiasutuses, kui ka riigikogus, maksuma paneb. Selleks on aga tingimata tarvilik, et kaubandus-tööstuskoja otsused tegeliku elu andmetele ja nõuetele põhjeksid, ning mitte ainult ei vastaks töösturite ja kaupmeeste huvidele; on tingimata tarvilik luua laialisemat kontakti tegeliku eluga, kui seda kaubandus-tööstuskoja seadus ette näeb, eeskätt sidet sõlmides tarvitajatega. Ja seda võiks ehk veel teha juhatuskirja kaudu, mille väljatöötamisele hiljuti kutsutud komisjon on asumas.

Kuna tarvitajateühisuste väljajätmine kaubandus-tööstuskojas osavõtmisest on sündinud osalt ühistegelaste eneste soovil, ei või jätta alla kriipsutamata, et niisugune eraldumine majanduslise elu ülesheitamisele ja korraldamisele ei suuda kaasa aidata, vaid otse ümberpöördukt. Ühistegevuse laia ettevõtete võrku on koondatud kahesuguseid, täiesti eriülesannetega ja eesmärkidega ettevõtteid, tarvitajate ja produtseerijate ühisusi. Tarvitajate organiseerimise mõte seisab valmistamise-produkt-

seerimise reguleerimises ja hindade tasakaalus hoidmises. Selleks ei ole sugugi tarvis enesele otsekoheseid produktiooni hallikaid — ettevõtteid luua, vaid ainult olemasolevate ettevõtete kindlat kontakti luua ja võimalusi leida tarbekorral oma mõju maksuma panna. Ühistegelised produtseerijad-ettevõtted tarvitavad niisamuti turgude reguleerimiseks ja kahjuliku, ebanormaalse konkurentsi hävitamiseks kontakti luua teiste sarnaste ettevõtetele.

Sellepärast ei ole ühistegelaste eraldumine kaubandus-tööstuskoja tegevusest rahvamajanduslisest seisukohast vaadatuna mingil põhjusel õigustatud, vaid majanduslise hea käekäigu mõttes koguni kahjulik.

Loodame siiski, et see üksmeel, mis riigikogus praeguse valitsuse ametisse kutsumise juures ilmsile tuli, ka majanduslisele alale ulatab ning neid puudusi aitab kõrvaldada, mis praeguses kaubandus-tööstuskoja seaduses selle koja tulevat tagajärjekast tegevust kindlasti saaksivad parali-seerima.

Riigi 1925. aasta eelarve.

O. S.

Hiljuti ilmus trükist riigi 1925. aasta eelarve eelnõu, niisugusena nagu seda endine valitsus, kes läinud aasta lõpul lahkus, on kokku seadnud ja kavatsenud riigikogule esitada. Aga just sellepärast, et enne eelarve eelnõu esitamist uus valitsus ametisse asus, valitsus, kelle moodustamine tänu võlgneb kõrgendatud meelesolule niihästi terve rahva, kui ka riigikogu liigete hulgas, on vahest põhjust arvata, et sellest kõrgendatud meelesolust välja minnes ka eelarve enese peale teise pilguga vaadatakse ning, võib olla, natuke muudetud kujul riigikogule ette kantakse. Kui meie ka allpool trükist ilmunud eelarve eelnõu andmeid ligemalt vaatleme, siis ei tee meie seda mitte sellepärast, et neid andmeid nüüd juba lõpulikult valitsuse seisukohale vastavaks peame, vaid ainult sellepärast, et analüüsida, kuigi ehk pealiskaudselt, neid andmeid, mille põhjal eelarvet kokku seada võidakse.

Esimene, mis silma torkab, on eelarve lõpusumma: see on suurem kui 1924. aasta eelarve, kõigist kokkuhoidmistest kavatsustest hoolimata. Korralisi

kulusid on rohkem võrreldes eelmise aastaga 272,7 miljoni marka ehk 4,7%. Erakorralisi kulusid aga 198,5 milj. m. ehk 13,7% vähem, nii et üleüldine eelarve endisest aastast ainult 74,2 milj. m. ehk 1% suurem on. Selle vastu peab aga konstateerima, et eelarve tasakaalu viimiseks ette nähtud krediitoperatsioonid märksa väiksemad on kui mineval aastal:

Krediitoperatsioonid (milj. markades)	1924. a.	1925. a.	vähem
	473,3	232,3	240,0
	6,5%	3,1%	50,8%

Rõõmustavaks nähtuseks tuleb tingimata pidada asjaolu, et krediitoperatsioonid ikka väiksemat osa hakkavad mängima ning et sihikindlalt püütakse saavutada tasakaalu eelarves. Võib olla, on veel varajane soovida, et riigi eelarve oleks tasakaalustatud täiesti ilma krediitoperatsioonideta, aga mida oleme igal ajal õigustatud nõudma, see on, et suu kottimõõda seotakse. Ja seda ei ole kokkuseatud eelnõust mitte selgesti näha, vähemalt mitte selles osas, mis palkade peale ära kulub. Sellest eelarve osast peame just iseäraldi kõnelema, sest ametnikkude koosseisu vähenemisest riigi kulude kokkuseadmisel on sedavõrd palju loodetud, et selle tagajärgede uurimine igaüks tahes huvitav peab olema.

1924. a. eelarves olid palgad	2.235,2 milj. mk.
1925. " " on	2.142,8 " "
1925. aastal vähem	92,4 milj. mk. 4,1%

Kuid tänavuse aasta eelnõusse on lisakrediidina üles võetud 180 milj. marka lisapalkadeks. Sellega oleksid palkakulud, ametnikkude hulgalisest vähenemisest hoolimata, 87,6 milj. marga võrra ehk 3,9% suuremad, kui mineval aastal. Kuid tegelikult saab see vahe veelgi suurem olema, kui praegu näidatud, ja vististi mitmekümne miljoni võrra, ja nimelt järgmistel põhjustel. Eelarve eelnõus on ette nähtud, et ametnikka saab vähendatud 2840 isiku võrra, mille läbi võib kokku hoitud saada umbes 180 milj. mk. ning missuguse kokkuseadmisega on juba eelarve summas arvestatud. Kuid sealsamas on teisest tabelist näha, et kuni eelarve kokkuseadmiseni on tegelikult vähendatud ametnikka ainult 952 isiku võrra, mille läbi kokku on hoitud 71,7 miljoni mk. ehk 108,3 miljoni marga võrra vähem, kui eelarve arvestab. Et need ametnikud suure-

malt jaolt ka 1925. aasta esimesel poolel ametis saavad olema, sest et neid ju paugu pealt lahti ei saa lasta, peab küll oletama et palkakulu eelarves tõsta tuleb. Küsida jääb veel muidugi, kuivõrd praegune aeg õigustab palkade kulude suurendamist lisapalga näol, kuna ju marga langemist ja sellega elukalliduse tõusu oodata pole, nagu aasta eest.

Mis veel muidu ametnikkude ülevalpidamise kuludesse puutub, siis võiks veel ära märkida sõidukulude (umbes 35 miljoni võrra) ja varustuse (5 miljoni m. võrra) vähenemist, kuna selle vastu laste abiraha ja arstiabi tuntavalt on tõstetud (112,8 miljoni m-ga võrra ehk 300%). Üldse on seega ametnikkude ülevalpidamise kulud mineva aastastest märksa suurenenud.

Järgmistes eelarve peatükkides, mis käsitlevad majapidamist, sõidukulusid, hoonete remonti, on veel väikest kulude tõusu märgata, kuid siis algab kokkuhoidmise tendents, mis iseäranis kultuurilise toetuse juures silmapaistev on ja 35,6 milj. marga (22,3%) tõuseb. Selle vastu on piirituse monopoli erikulud 33,4 miljoni marga võrra suurenenud, olgugi et sissetulekuna 129,91 miljoni võrra väiksema summaga on arvestatud. Nende erikulude suurenemine on põhjendatud müügile saatmise kulude oletatava tuntava suurenemisega, mis olla tingitud oodatava riigikogu otsusega, kus ära keelatakse viinaga ühelajal teiste ainete kauplemine, mille tõttu viinamüügiks eripoodid tulla sisse seada. See müügile saatmise kulude suurenemine on 73 milj. marka.

Riigi välislaenu protsendid on 54,4 miljoni mk. võrra vähem arvestatud kui eelmisel aastal, olgugi, et ümberarvestamise kurs tänava kõrgem on. Et selle asjal oma huvi ei puudu, olgu mõlemad andmed ette toodud.

Võlaprotsent	1924. a.	1925. a.
Ameerika Ühriikide valitsusele	262,54	213,13
Ameerika abianmise komiteele	37,98	31,20
Inglise valitsusele	24,10	25,72
Prantsuse valitsusele	3,30	3,52
	327,92	273,57

Nagu näha, tekkib vahel Ameerika võlaprotsentides, kus mingisugune ebaselgus valitsemas. Loodame et valitsusel ühes meie Ameerika saadikuga korda läheb Ameerika võlaasja niivõrd rahuldavalt ära

korraldada, et selle võla kustutamine ilma suurema majanduslise aadrilaskmiseta sündida võiks.

Edasi võib kulude eelarvest tähele panna, et natuke suuremat rõhku meie kaitsevää varustuse peale on pandud. Seda tuleb igatahes loomulikuks pidada ning peab endise valitsuse teeneks lugema selles sihikaugelenägevalt talitamist.

Suurenenud on metsaasjanduse kulud 9 miljoni võrra. Selles on tendentsi näha metsade kasutamise ümberkorraldamiseks ümbertöötamise näol metsade peavalitsuse enda arvel. On arvata, et sellega vastukaalu leida tahetakse veneaegsele enampakumisel müümise moodusele, mis iseäranis viimasel ajal kuigi trööstivaid tagajärgi pole annud.

Tuntavalt suurenenud on teedeministeeriumi kulude eelarve; korraline 57,08 milj. mk. võrra ehk 3,6%, erakorraline 137,44 milj. mk. võrra ehk 67,1%, kokku aga 194,52 milj. mk. võrra ehk 10,9%. See on kõige suurem kulude juurekasv käesolevas eelarves, ja korraliste kulude juures koosneb peaaesjalikult kulude suurenemine järgmiselt:

Rongide liikumine ja kauba vedu	8,04 milj. mk.
Veereva abinõude korras-hoid	12,13 " "
Teede ja raudteehituste kor-rashoid	59,29 " "
Varustustalitus	4,19 " "
Abiettevõtte kulud	11,62 " "

Teedeministeeriumi erakorralised kulud seisavad koos peaaesjaliselt summadest, mis määratud riigi raudteevõrgu laiendamiseks 94 milj. mk. ja kitsaroyalise raudtee kordaseadmiseks — 80 milj. mk. Tuleb kahetseda, et korraliste kulude hulgas ei ole liigitatud kitsaroyalise raudtee ülevalpidamise kulusid eraldi, nagu seda tulude suhtes on tehtud. Nii nagu praegu eelarve kokku seatud, on võimata ära näha, kuivõrd kulu- ehk tulurikas on kitsaroyaline raudtee.

Brutto tuludena on kitsaroyalisest raudteest ette nähtud 259 milj. marka ehk 70,13 milj. mk. rohkem kui 1924. a. eelarves (37%). Tegelikult on see suurenemine osalt fiktiivne, sest nagu seletuskirjast näha, koosneb suurenemine 20% tempelmaksust, mis senini teise peatüki all esines, ja millest kitsaroyaline raudtee

nüüd, peale riigile ülevõtmist, loodetavasti vabaneb. Kui meie 1924. aasta tulude-summa juure jääme — 188,87 milj. mk. ja sellest summast erakorralise kulu 80 milj. mk. veel maha arvame, jääb brutto tuluna umbes 109 milj. mk. Sarnasel korral on kitsaroyaline raudtee vististi kulude, mitte aga tulude allikas.

Eelarve eelnõus esitatud tulused vaadel-des paistab silma, et siin teatud tagasihoidlikkusega tegemist on. See tagasihoidlikkus on kahtlemata tingitud kestvast majanduslisest kriisist ja ostujõu vähenemisest ning esineb eestkätt tulumaksu mõõdukamas arvestamises, kus vähenemine 28,5 miljoni marga võrra on ette nähtud. Äri- ja tööstusmaksu arvatakse 11,5 milj. mk. võrra rohkem saada, niisama ka päranduse maksu 7 miljoni marga võrra, aga siiski jäävad otsekoheksed maksud 10,163 miljoni marga võrra väiksemaks kui 1924. aastal. Vähendatuna 12,436 milj. marga võrra on ka lõivud ja tasumaksud eelarvesse võetud, mis aga sellest tuleb, et eelpoolnimetatud kitsaroyalise raudtee 20% tempelmaks, 45 miljoni marka, tänavuses eelarves lõivude alt raudtee brutto sissetuleku alla üle on viidud. Muidu on vastavate tulude hulgas arvestatud tulude suurenemisega templimaksudes 13 milj. mk. ja kohulõivudes 23 milj. marga võrra.

Tollide pealt loodetakse 79,5 milj. mk. rohkem saada, kui 1924. a. eelarves kalkuleeritud. Siin ei saa mõöduda muljest nagu oleks tollide suurenemise peale natuke optimistiliselt vaadatud. Tollipoliitika kaudu on püütud sissevedu vähendada selleks, et kaubandusbilansi tasakaalu viia, ja viimaste kuude väliskaubanduse statistika näitab, et on saavutatud soovitud tagajärg ja sissevedu on tõesti vähenenud. Ja just sellepärast on kahelda, et tollimaksud suurenedavad võiksid. Igatahes on põhjalik järeluurimine sellel alal tungivalt tarvilik. Niisama, meie arvates, optimistiliselt on arvestatud tubaka aktsiisimaksu suurenemisega, nimelt 100 miljoni marga ehk 50% võrra. Suurenemist motiveeritakse tubakasaaduste hinna tõusuga. Asjaosalisest ringkondadest järele pärides seletati meile, et 1924. aasta suvel, kui tubakavabrikud enda keskel sündikaadi asutasid, tubakasaaduste hindede tõesti tuntavalt tõsteti, mille tõttu 1924. aasta tubaka aktsiisimaks 275 milj. margani võiks tõusta. Käesoleval, 1925. a., olla aga nende ringkondade arvates hinna langemist oodata, mille tõttu aktsiisimaks

ka väiksemaks jäävat ja kuni minevase aasta summani ei tõusvat.

Tulud maade, metsade ja vete rendist on arvatud 58,5 miljoni marga võrra suuremateks, niisama hoonete rendist 15,21 miljoni marga võrra. Suurenemist põhjendakse rendihinna osalise tõstmisega, kuna rukkihinna ümberarvamise juures raha peale arvatakse ühe kilogrammi hinnaks endise 10 mk. asemele nüüdsest peale 15 mk.

Metsadest saadav tulu on arvatud 60 milj. marga võrra suuremaks eelmisest aastast. Siin on nähtavasti jällegi optimistlikult arvatud, sest metsade müügi hinnad enampakkumistel on märksa odavamad, kui 1924. aastal, olgu siis et endine valitsus kindlasti arvestanud erakorralise metsalankide realiseerimisega. Kui praegune valitsus siin suuri summasid karpida ei taha, peab ta niisamuti erakorralise metsade realiseerimisega arvestama.

Riigiraudteede üldine tulude juurekasvamine on 171,126 miljoni margaga eelarvestatud. Kui sealt aga 45 miljoni marga suuruse tempelmaksu vähenemise maha arvame, mida kitsaroolaline raudtee enam maksta ei kavatse, jääb juurekasv ikkagi veel 126,126 miljoni marka. Raske on raudtee alal väidata, et see arv kõrge oleks, ehk küll vähenenud sissevedu kui ka arvatav väiksem metsamaterjaalide vedu suurt tõusmise lootust ei õigusta. Niisama ei tohiks ostujõu kahanemine reisisijate sõitude suurenemiseks kaasa aidata, olgugi, et eelarve selle suurenemisega 73 milj. marga võrra arvestab.

Ohtralt loodab tulude kasvamise peale ka posti-telegraafi- ja telefonivalitsus ja nimelt 93 miljoni marga võrra ehk 32,5%. Suurenemist motiveeritakse posti ja telefoni takside kavatsetud kõrgendamisega.

Kogumuljena tulude alal jääb sec, et tulusid niivõrd avara käega eelarvesse ülesse on võetud, et nendega 1925. aastal tegelikult vaevalt täiel määral tohib arvestada. Uuel valitsusel tuleb nähtavasti eelarve tulusid põhjalikult veel kord läbi kalkuleerida, enne kui ta eelarve lõpulikul kujul riigikogule esitab, et mitte pärast sunnitud olla suuremate laenusummadega ootamata puudujääkisid katma hakata.

Niipea kui eelarve lõpulikul kujul esitatud riigikogule, katsume teda veel mõnest küljest valgustada.

Kalkulatsioonist põllumajanduses

Ins. J. Podsolov.

I.

Kunagi ei ole Eestis nii tuntud tarvidust pliiatsit haarata ja oma tööstuses kõike ümber kalkuleerima, kõike ümber arvama hakata, nagu see praegu igale ühele on saanud otse paratamataks.

Peab tunnistama, et meil üldse on kalkuleeritud halvasti. Iseäranis halvasti — kui imelik see ka ei oleks — tehnilis-tööstuslikes ettevõtetes. Meie näitasime omas viimases artiklis, missugune kuristik seisab mõnikord mõnede meie tehniliste kaupade teoreetiliselt mõeldava ja tõepoolest olemasoleva hinna vahel selle tõttu, et suur osa meie ettevõtetest kannatavad kulude all, milledest õieti kellegil kasu ei ole.*)

Põllumajanduses kalkuleeritakse veel vähem ja kui üldse kalkuleeritakse, siis suurema vabadusega vigade ja oletuste suhtes, kui seda tehakse vabrikutööstuses.

Kõige pealt ei ole meil kaugeltki igal pool õiget ettekujutust kalkulatsiooni ostarbest ja ülesannetest. Õieti korraldatud statistika, kõige lähemas ühenduses kalkulatsiooniga, on suurepärane tööriist ettevõtte juhataja kätes.

Mida võimaldab kalkulatsioon?

Harilikult arvatakse, et tema peafülesandeks on saaduste lõpuliku hinna väljaarvamine. Kuid mitte igaüks ei tea, et kalkulatsioon ühes vastava statistikaga annab igal ajal, saaduse valmisaamise momendist peale, andmeid selle kohta, missugused olid kõrvalekaldumised ettekirjutatud normidest valmistuse juures, mispärast ja kui palju — seda täpsetes numbrites.

Üks vana füüsika professor Peterburis armastas korrata omil ettelugemistel lauset selle kohta, et kõik on õppinud aritmeetikat, kuid tegelikult keegi ei armasta arvestamist. Aga veel peale selle on asju, millelele vähe tähelepanu on kinkinud niihästi meie vana, kui ka praegune reformeeritud kool — see on, peale harjumuse, teha arvestamisi numbrites ja saada lihtsamaid geomeetrilisi ettekujutusi — harjumuse omandamine meid ümbritsevaid nähtusi ümber arvata energetika elementideks, s. t. soojuste (kalooriad**) ja töö (metro-kilogramm***) üksusteks.

*) „E. M.“ nr. 42.

**) Soojuse hulk, mis tarvilik, et soojendada üht liitrit vett ühe kraadi võrra (Celsiuse järel).

***) Töö hulk, mis tarvilik, et tõsta üht kilogrammi ühe meetri võrra.

Kui aga omandada niisugune harjumus, siis võib kõiki majanduslike tegevuse tegurid gruppeerida ja lihtsalt üles lugeda, omandades sel teel lühikese aja jooksul hiiglasuurt väärtuslik kogemust.

Eksitakse, kui arvatakse, et arvestamine energeetika alal on väga raske, et see kesk-kooli haridusega inimesel üle jõu käib jne. See ei ole sugugi mitte raskem kui maatüki suuruse väljaarvamine, millel kolmnurga või trapeetsi kaju. Iseteadlik peremees ei tunne mitte ainult tarvidust välja arvata niihästi seda viimast kui ka loodetavat ja tõepoolest saadud saaki, ümberarvatud soojuse ehk töö üksusteks, vaid ta toimetabki tihti neid väljaarvamisi mingisuguste umbkaudsete ja võib olla, vildakute abinõudega.

Meil on ülesandeks, näidata kõige lihtsamal teel neid energeetika arvestusi, mis peaksid olema kalkulatsiooni aluseks majapidamises.

Kõige pealt tuleb tähendada vaate peale, mis praegu valitseb majandusteaduslikes kirjanduses, et ei ole otsekohest ühendust saagi ja selle töö vahel, mis põlluharijal kulunud saagi saavutamiseks; s. t. kui kogu valmistusliku operatsiooni peale on kulutatud palju vaeva, siis ei garanteeri see veel, et saak oleks hea.

Seda tõtt tunneb muu seas suurem hulk meie põllupidajaist. Kuid ainult piiratud arv nendest teab, et saagirohkus on esiteks arusaamise, oskuse, teadmiste jne. summast, ühe sõnaga peremehe mõistusest ja intellektuaalsest edenemisest ja teiseseks ilmast, kusjuures peremehe võimalise edenemise aste võib väga paljudel juhtumistel muuta halva ilma mõju vähem kahjulikuks saagi peale.

Peale selle ülesande on meil soov juhtida meie koolijuhatajate tähelepanu sellele, kui tähtis praktilistes huvides on harjumus arvestada, nagu meie seda kohe selgitame näituste varal. Ei saa muidugi etteheiteid teha koolile, et see elust kaugel on, kui elu ise veel ei ole formuleerinud nõudmisi, milliseid kool peaks täitma.

Pärast suurt sõda võtsid üksikud maailma majapidamisharud demokraatliku kaju ja võib olla sellepärast on ettevõtete teadusliku juhtimise põhimõtted kõigis maades hakanud huvi äratama laia publiku keskel. Sellel huvil on puht praktiline alus, sest praegusel ajal on ideed odavate kaupade valmistamise tarvidusest inimeste mõistusele väga vastuvõetavad.

II.

Katsume lühidalt üldistes joontes kujutada teoreetilist tingimuste pilti, millega põllupidajal tuleb tegemist teha, ja katsume põimida niisuguse arusaamise kanevaasse kalkulatsiooni põhimääruseid.

Põllumajandusline ettevõtte on kahest peafaktorist: a) päikese soojuse hulgast ja b) õhust, mis osutub kõigi atmosfääriliste nähtuste edasifoimetajaks. Ligi 95% toidust võtavad taimed õhust.

Põlluharimise juures tungib inimene maapinnasse kõige rohkem kuni 20 tolli. Ruutmeeter nii paksu maakihti kaalub 1000 kilogrammi, kuna sammas õhku, mille aluseks sama ruutmeeter, kaalub 10.000 kilogrammi, täh. 10 korda rohkem. Primitiivsel edenemise astmel töötas inimene maa kallal, et omale süüa muretseda, nüüd ei valmistata põllupidaja mitte ainult oma tarvituseks, vaid ka vahetuseks. Missugust süsteemi tarvitab inimene, et harida oma põldu, — seda otsustavad teatud harjumused, kohalikud kombid jne., ega saa oletada, et väljaarvamised, mis tehtud kalkulatsiooni põhimõtete alusel ühel ehk teisel juhusel, selle peale kohe otsustavat mõju avaldaksid.

Kalkulatsioonilised väljaarvamised ja kõik sellega seotud oletused ehitatakse bilansi peale, mille aktivasse kirjutatakse päikeselt saadud soojusenergia hulk ja passivasse — see hulk soojust, mis inimene ammutab taimedest ehk loomadest, kui ta neid tarvitab toiduks. Loomad aga toitavad endid taimedest, mis kõik oma toitvad ained päikese energia abil välja töötavad.

Selle bilansi aktivat on raske täpisealt ära määrata, kuid praktiliste ülesannete jaoks ei ole seda vajagi. Arvatakse Kesk-Euroopa olude jaoks, et päike annab keskmiselt aastas ühele maapinna ruutmeetrile 450.000 kalooriat soojust, mille hulgas on siis soojus sõna otsekohehes mõttes (n. n. kiirte energia) ja energia valguse kujul. Valgus, nagu teada, teeb töö, millel ülim tähtsus kogu elu jaoks maakeral — ta haarab taime rohelistes lehes sütt. Valgusenergia moodustab ülaltoodud numbris umbes 20.000 kalooriat.

Selleks, et muuta üht kilogrammi vett auruks, on tarvis kulutada 640 kalooriat. Nii võib ülalnimetatud arv kalooriaid, mis moodab päikese käest aasta jooksul saadud soojust, muuta auruks umbes 700 kilogrammi vett. Kuna ühe kilogrammi vee mahutavus on üks liiter, siis võrdub see

arv 700 liitri ehk 0,7 kantmeetri mahutavusele. Kui ette kujutada üht ruutmeetrit pinda, siis on niisuguse hulga vee mahutavus 0,7 meetrit ehk 700 millimeetrit kõrge. Sellel viimasel arvul on praktiline tähtsus, sest meie ülikooli meteoroloogia observatoorium, millel üle kogu maa oma noteerimispunktid, mõõdab vahetpidamata sadava vihma hulka millimeetrites. Mitte igal ühel publiku hulgast ei ole aega, et võtta vaevas meeletulefada, missugune tähtsus on sellel arvul. Meie observatooriumi andmete järele on aastane sademete hulk viimase 25 aasta jooksul Viljandi jaoks 588 millimeetrit, seesama ka Tartu jaoks, kuid viie aasta tählpänekute järele. Tallinna kohta tuleb 491 (25 aasta jooksul), Narva kohta 555.

Kui kalduda kõrvale keskmistest arvudest, siis võib endale ette kujutada, et teatud aegadel võib sadada palju vihma ja samal ajal võib paista vähe päikest.

Oma soojuse tõttu tõstab päikene vee ülesse, muutes seda auruks; kui aga mõnesugusel juhtumisel tasakaalu ei tekki, siis tuleb ikkagi mingisugusel teel vett kõrvaldada, kui ta ise ei imbu alapinda, sest muidu tekkib soo.

Ja vaat' siin algab põlluharija kultuuriline tegevus. Tema ette kerkib ülesanne, lasta vett läbi taimede. Kuid et saada sellest suurimat kasu, nagu meie kohe näitame, selleks on tarvis mitte vähe vett. Et saada taimest üht kilogrammi kuiva massi, on tarvis, et see toim laseks endast läbi 200–400 kilogrammi vett. Üks kilogramm seda kuiva massi võib anda põlemise juures 4000 kalooriat. Nagu sellest näitusest selgub, on tarvidus vee järele väga suur, meil aga, näit. Viljandis, sajab 588 millimeetrit vihma, s. t. 588 kilogrammi vett ruutmeetri kohta aastas. Siit selgub, millisele äärmisele kokkuhoidmisele kutsub meid loodus.

Ühes sellega tõuseb selgesti silma ette põlluharija auväärt ülesanne: võimalikult rohkem vett juhtida läbi kasulikkude taimede ja võimalikult vähem alapinda.

III.

Kui tahame, numbrid käes, ligineda töötavale inimesele, peame võtma arvesse, et füüsilist tööd tegev inimene peab tarvitama päevas võimalikult mitmekesisest toitu niipalju, et see – tingimisel, et organism selle omandab – annaks tema kehale 3000 kalooriat soojust. Praktilises elus on mitmesuguste inimeste poolt tarvitatava toidu omadus ja hulk kõikuvad, sellepärast, kui

soovime arvestada, mitu kalooriat soojust tarvitab inimene aastas, siis võime teatud täpsusega võtta selleks üks miljon kalooriat.

Peale selle mõõdetakse igasuguste tehniliste väljaarvamiste juures inimese võimet kasulikkude tööd teha keskmiselt nii: raskust, mis kaalub 5 kilo, võib inimene lihtsa pideme abil tõsta 1,1 meetri kõrgusele kiirusega 1 meeter sekundis. Seal juures teeb inimene niisuguse pingutuse, kulutab niipalju energiat, et võib – väikeste vaheaegadega puhkuseks – nii töötada kogu tööpäeva. Kasvatades neid numbrid, saame inimese poolt tehtud töö ühe sekundi jooksul, s. o. 5,5 metrokilogrammi, lühemalt mkg.; 10 töötundi jooksul aga – $60 \times 60 \times 10$ korda rohkem. Võtame selle lõpunumbri ümaraselt 180.000 mkg., mahaarvates paratamata kaotusi puhkuse, seisakute jne. peale.

Edaspidi võtame tööpäeva pikkuseks 10 tundi ja tööpäevade arvu aastas 200, s. o. üldse 2000 töötundi aastas. (Tööstuse tööline töötab keskmiselt $8 \times 300 = 2400$ tundi aastas).

Nii teeb põllutööline aastas kasulikkude tööd $180.000 \times 200 = 36$ milj. mkg.

See tähendab: ühe kalooria toidu eest annab inimene 36 mkg. tööd.

Tähendame mõõdamines, et seda on erakordselt vähe, sest on täpsete katsete vahel kindlaks tehtud (töö ümbermuutmise läbi soojuseks, näit. õõrumise teel), et 1 kalooria vastab 425 mkg. Nii töötab inimene, kui tema peale vaadata samast seisukohast, nagu majapidamises vaadatakse töömasina peale, väga ebaproduktiivselt – halvemini kui ükski meile praegu tuntud masin – $8\frac{1}{2}$ protsendilise kasulikkuse koefitsiendiga.

On iseenesest selge, ega ole see kellelegile uudis, et lihtne majandusline kasu nõuab igal pool, kus vähegi võimalik, masinate sisseseadmist ja nende asetamist inimese füüsilise tööjõu asemele.

Ometi aga võib endale ette kujutada niimoodi korraldatud majapidamist, kus inimese töö – üksi ja peaaegu ilma mingisuguste abinõudeta – võib anda palju rohkem kasulikka väärtuseid väikese maatüki pealt, kui peaaegu samasugune töö hobuse abil aga suurema maatüki peal. Nagu lugeja kohe näeb, on siin tegemist suhtelise viljakusega.

Meie peatame selle küsimuse juures, sest meie arvates selgitavad niisugused näitused, nagu siin toome, kõige paremini seda käepärasust ja kasu, mis annavad kalku-

latsioonilised väljaarvamised põllumajanduses tööstuses.

Saksa shurnaali „Tehnika põllumajanduses“ oktoobri numbris toob Meienburg näituse, et Kesk-Euroopa oludes võib aednik harida 2 kuni 3 tuhat ruutmeetrit maad, s. o. pool kuni 80% vakamaast, mis võrdub ühe kolmandiku dessatinile. Tema oletab, et ruutmeetrist võib aednik saada aasta jooksul niisuguse hulga toitu, mis võib anda umbes 4000 kalooriat soojust. See on ka võimalik, sest 4000 kalooriat võivad anda 11 naela kartulaid, umbes 3½ naela rukkijahu jne.

Kui võtame jälle ümargused arvud, siis leiame, et niisugune aednik võib aastas saada toitu, mis vastab 3000×4000 kalooriale, s. o. ümarguselt umbes 10 milj. kalooriat.

Muidugi läheb aednikul seal juures tarvis umbes 600 puuda väetist j. m., kuid tähtis on see, et enda kui tödjõu peale kulutatud 1 milj. kalooria eest saab aednik oma majapidamisest 10 milj. kalooriat, s. t. üks kulutatud kalooria sünnitab kümme uut.

Kergemaks võrdluseks kujutame endale ette talupoja majapidamist, kus on haritud maad 7 hektaari (umbes 21 vakamaad). Siin tuleb oletada, et talupojal, kes ise töölise eest tööd teeb, on hobune, keda vaja on nii suure maatüki kündmiseks kui ka teisteks töödeks.

Metsamüügi asjus,

mille kohta ajakirjanduses mitmel puhul juttu on tehtud ning sealjuures valitsuse kavatsusi sagedasti üsna teravalt arvustatud, oleme asjast huvitatud ringkondadest seltsusi palunud ja ka vastavatelt ametiasutustelt andmeid saanud, nii et nüüd juba enam vähem kindla pildi seisukorra üle anda suudame.

Tänavu on müügile lastud metsa ülepea ümmarguselt 3170 tiinu. Nendest on umbes 2100 tiinu ära müüdud ja lepingud kinnitatud, kuna peale selle 342 tiinu küll müüdud, kuid lepingud on alles kinnitamata. Keskmiselt on saadud tiinu hinnaks 50000 mk. ehk 21% üle taksi hinna. Seega tõuseks metsamüügi sissetulek 122,1 milj. margani. Sinna juure tuleb veel arvata sissetulek metsade peavalitsuse enese metsatööst, nõnda et ehk hädavaevalt 200 miljoni mk.

võiks arvestada. Riigi eelarves on aga metsa sissetulekuna ettenähtud 590 miljoni marka. Seega tuleb puuduvat summat 390 miljoni marka kuskilt leida. Juba endine valitsus võitis üles küsimuse umbes 6000 tiinu erakorralise metsa realiseerimise kohta ning pidas mitmete sise- ja väljamaa raha- ja ärieste gruppidega läbirääkimisi, kuni viimati jõulu eel need läbirääkimised niikaugele jõudsid, et lepingu kava valmis sai ning kõigis punktides kokkuleppele jõuti. Ettevõtjana esineb grupp kohalistest ja Ameerika äriestest, kes metsa mitte kindla hinna eest ei osta, vaid ette paneb kogu metsa 6000 tiinu, metsade peavalitsuse arvel kolme aasta jooksul, iga aasta 2000 tiinu üles töötada ja ära müüa, seal juures garanteerides, et puhas sissetulek metsast mitte väiksem ei ole kui kännuraha taksi hinna järele plus 50%. Ühenduses sellega pakub see grupp valitsusele laenu 1.000.000 dollarit.

Enne lõpulikku otsuse tegemist on valitsus kodumaa äridele metsa müüa pakunud ning nende käest kuni 10. jaanuarini vastust nõudnud.

Kuna selge on, et metsamüük mõõdapääsematu, on iseenesest mõista, et seda metsa ainult sellele müüa võidakse kes kõige soodsamaid tingimisi esitab.

Asjaosalised ise kirjutavad meile metsamüügi kohta järgmiselt:

„Erakorraliste“ metsalankide realiseerimise asjas peaks järgmisi asjaolusid arvesse võtma:

Kõige pealt ei ole need langid mitte täies ulatuses erakorralised, vaid kuuluvad aastase raienormi pindala sisse: aastane raienorm on umbes 8000 tiinu, tänavu on oksjoni kaudu müüdud umbes 2500 tiinu, (müügile lastud umbes 3100 tiinu). Kui siia juure arvame 2000 tiinu, mis tänavu kavatsetakse erakorralistest lankidest üles töötada, saame kogusummana ikka ainult 4500 tiinu.

Nende „erakorraliste“ metsalankide ülestöötamist nõuavad rahvamajanduslised huvid järgmistel põhjustel.

1) tööpuudus tõuseb iga päevaga, suurem osa metsatööstuse ettevõtjaid seisavad; juba 2000 tiinu iga-aastane ülestöötamine annab tööd mitmetuhandle metsatöölisele, hobusemehele ja mitmekümnele saeveskile, kus jällegi mitusada töölisi leiba leiavad. Tööta töölise küsimus oleks peaaugalt lahendatud.

2) Mineva-aastane viljaikaldus kulutas ja vähendas suuresti riigikassa kullareser-

visid; tasakaal on saavutatud krediitide piiramise ja tänavuse rahuloldava lõikuse kaudu, kuid krediidi piiramise läbi kannatab niihästi tööstur kui kaupmees, sest rahva ostujõud on nõrk. Metsatööde kaudu saab

a) rahva ostujõud paarisaja miljoni marga võrra aastas tõstetud;

b) saab loodud tagavarasumma välisvaluutas, mis kõigi majandusliste vapustuste eest kindlustab.

3) Nimetatud 6000 tiinu annavad kolme aasta jooksul umbes 150.000 standarti metsamaterjali, ehk, arvates keskmiseks hinnaks £ 10.— kapitali £ 1.500.000: — s. o. niisama suure kui Vene rahuleping, just sellepärast et rahva töö, — mille eest metsade peavalitsus, s. o. riik, ainult Eesti markasid välja annab, — kõik välisvaluutaks muutub.

Et raha ring- kui ka juurevoolu otsarbekohaselt ära tarvitada, peavad kõik operatsioonid ja läbikäigud Eesti riigi, s. o. Eesti panga kontrolli all sündima. Selleks on tarvis et nende metsalankide ümbertöötamine en bloc sünniks. Ainult niisugusel juhtumisel on võimalik kõike valla Eestist välja viia ja välisraha poliitikat juhtida.

Jääb küsida, kas metsa maha müüa kännu peal ehk riigi arvel ülestöötada lasta. See küsimus on selge hinna küsimus.

Tänavused oksjonid on näidanud, et kännu peal müümine riigile palju vähem annab, kui metsade peavalitsuse kavatsus ümbertöötamise ja müügi asjas. Oksjonite puhul on saadud keskmiselt 23% üle taksi, ümbertöötaja ettevõtja on nõus garanteerima 50% üle taksi hinna, kuna tegelik müügihind puuturuhindadega võrreldes 100% üle taksi peaks andma.

Viimane küsimine oleks veel, kas toimetada ülestöötamist kodumaa ettevõtete kaudu, või aktsepteerida Ameerika rühma tingimisi?

Viimase kasuks räägivad järgmised asjaolud:

1) Tema võimaldab krediidi saamist, kuni \$ 1000000:—. Selle summaga võib katta emisjoni, mis metsa ümbertöötamise eest Eesti markades inimeste kätte läheb.

2) Niisuguse väliskrediidi saamisel on iseäranis praegusel momendil suur moraaliline tähendus väljamaal: kuhu üks kaupmees tee teinud, sinna tulevad teised tagajärele.

3) Metsa ülestöötamise eest ettevõtjale tulevad summad ei makseta mitte kõik välja enne kaupade äramüümist, vaid osa neist, 20% jääb sisse. Sellest järgneb, et ettevõtja peale tema poolt muretsatud krediidi, ühes garantii summadega, vähemalt 100.000.000 Eesti marka sisse peab panema.

4) Ettevõtte on sedavõrd suur, et praegusel kapitalivaesel silmapilgul kodumaa äridel raske saab olema seda finantseerida. Teiselt poolt saab praegune ettevõtja, nii kui öeldud, mitmekümnele tööstusettevõttele tööd andma ja sellega neile võimaldama kapitali koguda, ilma et neil omal vaja oleks kapitali alguses sisse panna.

5) Ettevõtja soliidisust tõendavad niihästi Ameerika Ühisriikide kohalik esitaja, kui ka soliidne Ameerika pank.

* * *

Ülevalolevaid mõtteid äratuues tahtsime oma lugejatele võimalust anda ennast asja üle informeerida ka teisest vaatekohast, kui seda senini on esitatud ajakirjanduses, seda enam, et asja lõpulik otsustamine nende päevade sees sünnib.

Kroonika.

Eesti.

Või ja piimasaaduste väljaveos jääb ka edaspidi lubasüsteem maksma. 2. skp. kaubandus- ja tööstusministeri kaudu või eksporditööde, ühistegeliste asutuste ja borsekomitee esitajate ühisel nõupidamisel avaldati ühelmeelset arvamist, et või- ja piimasaaduste väljaveos ka edaspidi seni maksev lubade süsteem alles tuleb jätta. Vastavad lubad antakse eksporditöödele põllutöö- ja kaub.-tööstusministeri ühisel kokkuleppel.

„Pvl.“ 3. jaan. 1925.

Jaanuarikuul on tollide arvestamisel kuldfrank 75 Eesti marka. Rahaministri määruse põhjal arvatakse jaanuarikuul tolliraha võtmisel kuldfrangi kursiks 75 Eesti marka. Sama kurs on maksev ka sadamamaksude suhtes.

„Kaja“ 3. jaan. 1925.

Maieri vabriku saatus kaalumisel. 3. skp. oli kaubandus- ja tööstusministeri kaudu suurem nõupidamine, kus kaalumisele tuli Maieri keemivabriku saatus. Vabrikuesitaja seletuse järele võiks tehas valmistada rida aineid, mida meie praegu väljamaalt

kalli hinna eest sisse veame. Koosolekul valiti komisjon, kes kaaluma peab tehase tehnilisi võimalusi ainete valmistamiseks. Proovitakse ka nende headust ja kalkuleeritakse hindu.

„V. Maa“ 4. jaan. 1924.

Kui palju maksaks uus külmetusmaja. Kuna senini uue külmetusmaja ehitamise kulused 100 miljoni peale arvati, on nüüd eriteadlased selgitanud, et praeguse külmetusmaja ruumi suurusel vastavalt võiks uue üles ehitada 40–50 miljoni margaga. Ei oleks mõtet vana külmetusmaja kohendamiseks 10–15 miljoni välja anda, vaid tuleks kohe uue ehitamisele asuda.

„Kaja“ 3. jaan. 1925.

Külmetusmaja ehitus-osaühisuse põhikirja valmistamine on praegu põllumajanduse peavalitsuses käsil ja esitatakse lähemal ajal vabariigi valitsusele, mille järele osaühisuse tegevus võib algada.

„Kaja“ 4. jaan. 1925.

Üleriiklise kaubandus-tõõstuskoja asutamine Eestis. 19. det. 1924 ilmusid „Riigi Teatajas“ seadused, mis kaubandus-tõõstuskoja ellukutsumise kohta käivad. Need seadused astuvad juba 1924. a. lõpul jõusse ja 1925. a. võib kaubandus-tõõstuskoda ellu viia.

Kaubandus-tõõstuskoja ülesanded saavad olema:

1. Valitsus- ja omavalitsusasutustele oma arvamiste ja soovide teatamine kaubanduse ja tõõstuse tarviduste ja vastavate seaduste ning määruste kavade kohta kaubandus- ja tõõstusalal, ning välisriikidega sõlmitavate kaubandus-, tolli- ja teiste sarnaste lepingute kohta;

2. kaubandusregistri pidamine;

3. hõrside valitsemine ja asutamine;

4. kaubandusele ja tõõstusele üldkasulikkude asutuste ellukutsumine, ülevalpidamine ja valitsemine;

5. kaubandus- ja tõõstusesitajate valimine neisse valitsus- ja omavalitsusasutustesse, kus koosseisus niisugune esitus ette nähtud;

6. kaubandusse ja tõõstusse puutuvate tunnistuste ja teadete väljaandmine;

7. kaubanduse ja tõõstuse kohta igasugu teadete ja andmete kogumine, nende statistiline ümbertõõtamine ja avaldamine;

8. kaubanduslike kommee ja mõistete selgitamine ja registreerimine;

9. vahekohtute asutamine ja asjatundjate juhatamine;

10. krediitvõime kohta teadete kogumise ja andmise korraldamine;

11. administratsioon või konkursi alla kuuluvate kaubandus- ja tõõstusettevõtete nimekirja pidamine ja

12. kõigi teiste koja eesmärgile vastavate ja seadustega koja peale pandavate kohustuste täitmine.

Tallinna sadama tegevus oktoobrikuus 1924. a. (Riigi statistika keskbüroo andmetel). Tallinna sadamasse on oktoobris tulnud kokku 358 laeva 62.887 netto registritoonni mahutavusega. Neist oli kaugesõidu laevu 156 (50.149 rgt.) Välja on läinud sama aja jooksul 341 laeva 54.604 netto reg. tonni mahutavusega (kaugesõit – 154 laeva 42 753 rgt.)

Suurem osa sadamasse tulnud ja ka välja läinud laevu oli laadungiga. Tühjal tulnud ja läinud laevade arv on võrdlemisi väike:

	Laaditult.		Laadimata.	
	Arv.	Rgt.	Arv.	Rgt.
Sisse tulnud	259	54.369	99	8.518
Välja läinud	220	45.560	121	9.044

Sellest kaugesõit:

Sisse tulnud	80	42.154	76	7.995
Välja läinud	140	39.262	14	3.491

Rahvusline lipp	Tuli sadamasse		Läks sadamast	
	Arv	Mahu n. rg. t.	Arv	Mahu n. rg. t.
Eesti	56	5.172	58	3.932
Daani	6	3.605	3	1.309
Belgia	1	1.581	—	—
Inglise	9	9.159	7	7.004
Läti	3	804	3	804
Norra	1	425	—	—
Prantsuse	2	1.891	1	813
Rootsi	6	1.270	4	1.036
Saksa	24	14.757	30	16.510
Soome	48	11.485	48	11.545

Või väljavedu novembrikuus 1924. a. Novembrikuus jooksul on piimasaaduste väljaveo kontrolljaama poolt läbi vaadatud ja väljaveoks kõlblikuks tunnistatud 18.268 pd. 14 nl. võid (1923. a. samal kuul 8.306 pd. 34 nl.). Suurem osa sellest läks Saksamaale (16.855 pd. 30 nl.). Inglismaale saadeti 1.412 pd. 24 nl.

Võihindade liikumine Tallinnas novembrikuus oli järgmine:

	I sort.	II sort.
13. nov.	131 kuni 135 Emk.	127 kuni 131 Emk.
20. "	124 " 130 "	123 " 127 "
27. "	136 " 138 "	135 Emk.

Kanamunade väljavedu Eestist novembrikuus 1924. a. Novembrikuus jooksul on põllutõõministeeriumi kontrolli alt läbi läinud ja väljaveoks kõlblikuks tunnistatud 1.232.640 kanamuna. Mineva aasta samal kuul läks välja ainult 550.800 muna, seega tänavu üle 100% võrra rohkem.

Mune saadeti tänavu novembris järgmistele maa-tele:

	I sort.	II sort.	Kokku.
Inglismaale	135.360 tk.	103.680 tk.	239.040 tk.
Saksamaale	87.840 "	135.360 "	223.200 "
Rootsi	269.280 "	400.320 "	669.600 "
Soome	40.320 "	60.480 "	100.800 "
Kokku	532.800 tk.	699.840 tk.	1.232.640 tk

Nii on üle 50% väljaveetud munadest Rootsi saadatud. Rootsi järele seisab Inglismaa Eesti munade ostmises.

Kõige rohkem on mune väljamaale saatnud firma „Einpaul“, siis o/ü „Kodulind“ ja p. k. „Estoonia“.

Ametlikud teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Soome.

Eesti kartulitest on detsembrikuus Helsingis üsna head hinda pakutud. Isegi suuremal viisil müües on saadud 60–65 Smk. hektost.

Soome ostab oma raudteedurid Venemaalt tagasi. Sõja ajal jäi 58 Soome raudteedurid Venemaale. Juba varemalt osts Soome raudteevalitsus nendest 12 tagasi. Nüüd on jälle Soome ja Vene võimude vahel alla kirjutatud leping 15 Soome raudteedurid ostmiseks. Hind on kokku 58.290 dollarit. Ostetud vedurid on Soome poolt juba viimasel suvel Peterburis kontrolleeritud ja peavad olema samasuguses korras praegu kui tol ajal.

Puuturult on kuulda, et Soome on tänava aastal müünud puumaterjali üle 1.000.000 stand. (1923 – 828.000 stand.) ja tuleval aastal väljalaadimise jaoks 130.000 stand. Kõige rohkem on käesoleval aastal ostinud Inglismaa – 384.959 stand., Hollandi 177.000 stand., Prantsusmaa 114.000 stand., Belgia 100.000 stand., Daani 63.000 stand. jne. Proportsioon on vaikne. Natuke on müüdnud proportsid Prantsusmaale, hind Smk. 650:– fob.

Mõned teated Soome 1925. aasta eelarvest. Eduskunta on eelarve lõpuliselt vastu võtnud. Kaitseliidu toetamiseks 30 milj. Smk. (1923. a. 25 milj.) ja presidendil pensioniks (kui praegune president lahku) 120.000:– Smk. Korraliste eelarve kulude kogusumma on 2.734,5 milj Smk. Lõpulik eelarve pole veel trükitud. Niisamuti kinnitas Eduskunta käesoleva aasta lisaelarve, 46,8 milj. Smk., 19. detsembril. Eduskunna jõulu-puhkeae algab 20. detsembril.

Teated ettevõtete tegevusest.

Uued aktsiaseltsid ja osühisused.

Kirjastusosühisus „Postimees“. Tegevusala: Olemasolevale Eesti kirjastusühisus „Postimehele“ kuuluvale ettevõtete laiendamine ja edendamine; trükkodade, kivitrüki, tsinkograafia ja kõiksugu muude ühe- ja mitmevärviliste kunstisaaduste paljundamise asutuste avamine ja ülevõtmine, kõigi selles tööstuses tarvisminevate masinate ja materjalidega kauplemine, nende masinate paranduse ja materjalide valmistamise töökojade sisseadmine, ajalehtede ja ajakirjade väljaandmine, igasuguste trükitööde ja kunstisaaduste kirjastamine ja kõiksugu kirjastusse puutuvate tööde ja materjalidega kauplemine ning trükitööstuse ja kirjanduse asja edendamine. Asutajad: J. Tõnisson, K. S. Sõst ja M. J. Eisen. Põhikapitaal: 150.000 kuldkrooni (Emk. 15.000.000 T.), mis jaguneb 6.000 osaf., à 25 kuldkrooni. (R. T. nr. 149–1924).

A/s. „Tallinna kõievabrik John Carr'i pärijad“. Tegevusala: Tallinnas, Kopli t. asuva kõievabriku „John Carr'i pärijad“ ülevõtmine ja selle tegevuse jätkamine; samuti ka igasuguste kõievabriku tööstuse saadustega kauplemine. Asutajad: B. Girard, sünd. Carr, B. Carr, sünd. Carr ja Johan Girard

de Soucanton. Põhikapital: Emk. 5.000.000, mis jaguneb 5.000 akts. à Mk. 1.000.–

(„R. T.“ nr. 150–1924.)

Ärikalender.

14. jaanuaril.

A/s. „Eestimaa Import-Eksport“, erakorraline aktsionäride peakoosolek. Lai tän. 49. A/s. „Kosmose“ erakorraline aktsionäride peakoosolek. Lai tän. nr. 49.

Uued seadused ja määrused.

Tulumaksuseaduse muutmise seadus on avaldatud. „R. T.“ nr. 149–1924. a.

Krediitseaduse X jaos § 6 muutmise seadus. Krediitseaduse X jao § 6 (S. K. XI kõide II osa) muudetakse järgmiselt:

§ 6. Aktsiaseltsidena töötavate pankade tegelikult sissemakstud põhikapital peab olema:

a) Tallinnas iseseisvalt või osakondadena töötavatel pankadel vähemalt 40.000.000 marka;

b) Tartus, Pärnus, Viljandis, Narvas ja Rakveres iseseisvalt või osakondadena töötavatel pankadel vähemalt 10.000.000 marka;

c) teistes linnades ja alevites töötavatel pankadel vähemalt 5.000.000 marka

Aktsia nominaal väärtus peab olema vähemalt 1.000 mk.

Märkus: Käesoleva seaduse maksamahakkamisel vähema põhikapitaliga töötavad pangad on kohustatud oma tegelikult sissemaksitud kapitali suurendama nõutava normini järgmistel tähtaegadel.

a) Tallinnas – 1. jaanuariks 1926. a. kuni 25.000.000 margani, 1. jaanuariks 1927. a. kuni 40.000.000 m.

b) Tartus, Pärnus, Viljandis, Narvas ja Rakveres – 1. jaanuariks 1926. a. kuni 7.500.000 margani, 1. jaanuariks 1927. a. kuni 10.000.000 m.

c) Teistes linnades ja alevites – 1. jaanuariks 1926. a. 3.000.000 margani, 1. jaanuariks 1927. a. 5.000.000 margani.

Kui aktsiapangad eelnimetatud tähtaegadeks ei ole viinud nõutava normini oma tegelikult sissemaksitud põhikapitali, peavad nad tegevuse lõpetama.

Senini väljaantud aktsiate nominaal väärtuse tõstmine ei ole sunduslik.

Rahaministril on õigus aktsiapankade põhikapitali suurendamiseks sissemaksitud summade kontroleerimiseks ja krediitseaduse X jao § 6 mittetäitumise tagajärjel tegevuse lõpetamiseks korraldavaid määrusi välja anda. („R. T.“ nr. 149–1924).

Määrus kuldfrangi kursi kohta tolli- ja sadamaksude võtmisel. Riigikogu poolt 14. jaan. s. a. vastu võetud tollitariifide maksmapanemise seaduse põhjal („R. T.“ nr. 81/82 – 1924. a.) määratakse kindlaks, tolliseadustiku § 228 kohaselt välja arvatud tolliraha võtmisel, celoleva 1925. a. jaanuarikuu peale ühe kuldfrangi kurs vastavaks 75 Eesti margale. Seesama kurs tuleb maksvaks lugeda, lähendatud kuu jooksul, ka sadamaksude suhtes, sellekohaste

Eesti-Läti konventsiooni § 2, sadamamaksude seaduse § 14 ja vahariigi valitsuse poolt kinnitatud sadamamaksude tariifi § 2 põhjal (R. T. nr. 20/21, 83/84 ja 147-1924. a.) (R. T. nr. 150-1924. a.)

Rahaministri määrusega 23. detsembril 1924. nr. 3791/B, vabastatakse ühistegelised ettevõtted tulumaksuseaduse § 39 ettenähtud aktsionäride-nimekirjade andmisest 1925. a. (R. T. nr. 150-1924. a.)

Otsekoheste maksude peavalitsuse teadaanne 1925. a. tulumaksu asjus. Otsekoheste maksude peavalitsus teatab, et kõik aruandvate ettevõtete juhatused on kohustatud esitama kõige hiljemalt 15. jaanuariks 1925. a. otsekoheste maksude peavalitsusele kõigi osanikkude ja aktsionäride nimekirja, kellel on nimelisi aktsiaid ja osasid, niisama ka teateid andma nende aktsionäride kohta, kes oma aktsiaid ja osad volinikkudele on annud viimasest peakoosolekust osavõtmiseks, ära näidates aktsiate ja osade arvu, mis eelnimetatud isikute päralt. Nimekirjas tulevad ka kõigi ülemalähendatud isikute elukohad täielikult üles tähendada.

Nõutud teadete tähtajal mitteandmise või jälle puuduliste teadete andmise pärast langevad süüdlased rahatrahvi alla 100 kuni 20.000 margani. (R. T. nr. 150-1924. a.)

Laevakinnituse seaduse muutmise seadus ja teedeministri määrus postpakside vahetuse kohta Ameerika Ühisriikidega on avaldatud „R. T.“ nr. 149-1924 a.

Isiklikud teated.

Abieluvaranduste lahutamise lepingud. Isaak Lilienkampf ja Helmi Lilienkampf, sünd. Mossa; Martin Morrison ja Rosalie Elise Morrison, sünd. Vunner; August Hanko ja Hilda Hanko, sünd. Simsivari. (R. T. nr. 149-1924. a.)

Varanduse hoolekanne.

Elmar Karli p. Lipping'i varanduse üle on hoolekanne sisse seatud. (R. T. nr. 148-1924.) Hendrik Gustavi p. Otsmanni, Joosep Gustavi p. Otsmanni ja Otto Johani p. Piho varanduste üle on hoolekanne sisse seatud. (R. T. nr. 150-1924.)

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupe laaditud järgmisel määral (vagunid):

	23-30. nov.	30. nov. 7. detsembril	7-14. detsembril	14-21. detsembril	21-27. detsembril	27-31. detsembril
Teravilja ja jahu . . .	54	45	124	85	59	22
Kartulid . . .	63	17	27	35	8	14
Elusloomi . . .	80	58	42	81	9	17
Linu ja takku	53	47	60	73	21	16
Põletispuid . . .	101	116	135	149	46	30
Muud metsamaterjali . . .	189	134	176	151	39	26
Põlevkivi . . .	64	53	77	98	30	20
Turvast . . .	36	23	54	47	13	15

Tsementi . . .	18	21	38	13	20	4
Lubja . . .	7	7	6	—	—	—
Muud era-kaupa . . .	891	748	892	1016	371	386

Kokku . . .	1559	1286	1606	1755	597	550
Raudtee veod	216	218	340	348	115	101

Kokku laaditud . . .	1775	1504	1946	2103	712	651
----------------------	------	------	------	------	-----	-----

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on sõdade aegade jooksul sisemaal sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadefused):

	24-30. nov.	1-7. detsembril	8-14. detsembril	15-21. detsembril	21-28. detsembril	28-31. detsembril
Teravilja ja jahu . . .	23	20	22	29	12	3
Kartulid . . .	60	19	22	17	4	4
Põletispuid . . .	76	96	157	160	78	21
Metsamaterj. . .	109	72	54	75	20	3
Linu ja takku	120	120	138	145	74	30
Põlevkivi . . .	70	56	54	89	18	5
Turvast . . .	47	41	55	61	23	25
Muud erakaubad . . .	182	266	288	280	64	58
Kokku . . .	687	589	790	856	293	149

Turu ülevaated.

Rahaturg.

Eesti panga äriselts.

Miljonites markades.

	23.XII.24.	15.XII.24.	7.XII.24.	30.XI.23.
Aktiiva				
Kassa . . .	608,7	659,7	779,6	1.117,2
Kuld, hojused ja välisvaluuta kassa, millest mahaarvatud väliskohustused. . .	860,2	791,9	755,3	30,4
Sellest „Loro“ debet . . .	142,7	148,4	152,7	—
Välisvaluuta laen. . .	321,2	315,8	315,1	298,2
Diskont. vekslid . . .	1.491,7	1.486,9	1.479,3	1.683,7
Mitmes. kindlustatud laenuid . . .	3.729,1	3.723,1	3.703,1	3.240,3
Passiva				
Kapital ja tagavara kapitalid. . .	396,4	396,4	396,4	322,3
Pangafühed. . .	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0
Hojusummad . . .	3.637,9	3.700,3	3.746,4	2.876,1
Sellest riigikassa hojused . . .	2.210,8	2.292,5	2.361,8	1.428,6
Akkreditiivid ja garantid . . .	515,4	492,5	469,8	669,0

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Heinad, aasa	vaguniviisi	—
Ameerika sort.	pd.	820—840	Õlikoogid, linaseemne	"	330—
sõre Ameerika	"	840—860	palmi	"	240—
„J. Puchk ja Pojad“ suurveski			päevalille	"	—330
saadused. Hinnad arvatud 50			soja	"	—370
klg. eest ühes valge puuvillase			Nisukliid	"	255—260
kotiga:			Rukkikliid.	"	—
Patent rukkipiül	50 kg.	1925	Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54
Manna	"	3000	Mitkal, ekstra	"	34,50—41,25
Sõre saiajahu	"	2725	Lina, Liivi R.	pd.	2800—
20 n. kottides	pd.	925	Petseri	"	3250—
Eesti parem saiajahu	50 kg.	2675	Tartu	"	2900—3000
20 n. kottides	pd.	900	Lina, Võru	pd.	3200—3250
„Kalev“	50 kg.	2525	Lina seemned, 611 87½% basis fr. Tall.	"	450—470
„Sampo“	"	2225	külvil 98%	pd.	520—530
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			Takud, Codilla I.	"	—
nisu, pehme, ...	pd.	710—790	II.	"	—
sõre	"	840—880	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	55—58
pehmed, teised sordid	"	880—900	Newcastle	"	51—52
Rukki jahud	"	455—460	sepa	"	60—62
püül	"	585—600	Koks, valu	"	89—
Nisu, Vene	"	—	gaasi	"	85
Rukis Eesti	"	—	Põlevkivi, I. sort	"	12
Vene, ...	"	—	Põlevkivi, II. sort	"	9
Kaerad, toidu, Eesti	"	240—245	III.	"	6
seemne, Vene	"	—	Raud, sordi	"	275—290
Odrad, Õlle	"	300—305	talad (T)	"	280—
Erned, rohelisted, Eesti	"	—	vits	"	430—480
Hollandi	"	760—	raud plekk	"	470—500
Burma II.	"	730—740	"	"	720—760
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	80—82	Teras Inglis	"	—
piirituse	"	67—68	Saksa	"	—
Kartuli tärklis „Superieur“	"	—625	nikkel	"	—
Piim, pudelites	ltr.	20	vedru	"	490—
Või, melerei, eksport	n.	125—130	"	"	—
Või siseturg	"	—120	tööriistade	"	1200—1400
Margarin, väljamaa	"	49—60	talla	"	310—340
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	3000—3200	Malm	"	170—200
Kaseiin	"	600—750	Inglitina	"	10500—11000
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	22—24	Seatina	"	1400—
II. s.	"	20—21	Vask, plekk punane	"	4300—4700
Kakao, Inglis	pd.	2400—2500	valge	"	3800—4300
Ameerika	"	—	Tsink-plekk	"	1600—1640
Hollandi	"	2600—2800	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	"	650—670
Kohvi, Rio, Santos	"	5400—5800	Ameerika	"	560—580
Kohvi, Kesk Ameerika sordid	"	6000—7400	solaar	"	—
Mexiko	"	—	Autolien	"	1000—1200
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	auto	"	—
Orange Pekoe, Java	"	7600—8000	Tsilindriõli, Vene	"	—
"	"	8000—8400	Ameerika harilik aur 280°	"	630—
"	"	5600—6000	"	"	950—
Suhkur peenike valge, Saksamaa	"	750—760	ülekuumanud „ 320°	"	—
Java	"	—	Põlevkivi õli	"	180—240
Poola	"	—	pigi	"	250—
Czechoslovaakia	"	770—780	Nafta, Vene	"	280—
Siirup, kartuli, B 42°	"	—760	Ameerika	"	210—225
"	"	—	Petrooleum, Vene	"	290—300
"	"	—	Ameerika	"	290—300
Glucose	"	735	Bensiin, Vene	"	600—630
Sool, lahtine Saksa	"	56—58	Ameerika	"	600—660
Hispania	"	—54	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
Vene	"	—54	Pesusooda	pd.	270—280
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	5700—	Seebikivi 72½°, Inglis	"	585—595
Matfulls	"	5900—	Parafiin 102—110°	"	—
Shotti, Matties	"	5800—5900	120°—134°	"	—
Matfulls	"	6000—6100	Parkimise ekstrakt	"	—
Norra Sloe	"	—	Väävel, õie 98%	"	—
Liha, sea, I. sort	pd.	1400—1680	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd.	9200
looma, I. sort	"	880—1100	tsinkvalge Englise	pd.	1750
Pekk, eksport. I. s.	"	—			

tinavalge inglise	1750—
ooker Prants.	310—400
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	—
Chile	—
Superfosf. E. T. K. must kukk	—
(k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn.	670—
Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	590—
Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam	670—
40%	880—
Kainiit 12% lahtine, ... pd.	—
Vosvoriit, Eesti 6%	34—36
Paber. rotatsiooni.	440
Tsement, Portland, Port-Kunda	—
pütt 10 pd. 10 naela . . . . . pätt	830
Tsement, Portland, Port-Kunda	—
pütt 10 pd 10 naela fr. Kunda.	—
Tsement, Portland, Aseri	770
Kriit, toores . . . . . pd.	85—110
pestud	110—121
Asfalt	150
Tõrv, kivi	290—325
puu kodumaa	300—425
Lubi	38—40
Gips, tükkides frko Isborsk	25
jahvatatud toores	35
krohvimise, ilma kottideta	45
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6500
Silikat D/B/B/	—
Puumaterjalid, saetud	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
IV s.	—
propsid; 7x7	—
liiprid	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	5400—5600
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . I sort	6400—7000
Nahk talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . II sort	4400—4800
Toores nahk väiksed ja suured	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	5600—6200

Prahid :

Lina	
Tallinn — Stettin . . . . . tonn	£ 20/—
— Ghent	25—26/—
— Dundee	—
— Belfast	—
Takud + %	
Puumaterjalid D/B/B/ Standard	
Tallinn — London	sh. —
— E. C. C. P. (Ingl. idarand)	42/—
— Antwerpen	—
— Southampton	—
— Manchester	—
— Amsterdam	—
— Dundie	sh.
Segakaup	
Tallinn — Stettin	sh. 10—35/+
— London	[+25% talve juuremaks
— Stockholm, ...	Rk. 10/35
Või	
Tallinn — Stettin	tünn sh. 1/6
Kartulid	
Tallinn — Stockholm	tonn —

Tallinna börs kursisedel

		5. I.	7 I.	9. I.
1 dollar	O.	372,-	372,-	—
	M.	375,-	375,-	—
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1775	1772	—
	M.	1790	1787	—
	T.	—	—	—
100 Saksa renimk.	O.	8.850	8.850	—
	M.	8.950	8.950	—
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	936	936	—
	M.	944	944	—
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.000	10.000	—
	M.	10.125	10.125	—
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	6550	6575	—
	M.	6650	6675	—
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	2000	2000	—
	M.	2050	2050	—
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	15.075	15.075	—
	M.	15.275	15.275	—
	T.	—	—	—
100 Latti	O.	7150	7150	—
	M.	7250	7250	—
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1100	1100	—
	M.	1150	1150	—
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	—
100 Itaalia liiri	O.	1560	1560	—
	M.	1610	1610	—
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	5600	5600	—
	M.	5700	5700	—
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1850	1850	—
	M.	1900	1900	—
	T.	—	—	—
100 Helveetsiafr.	O.	7240	7250	—
	M.	7340	7350	—
	T.	—	—	—
1 Tschervonets	O.	1775	1775	—
	M.	1940	1940	—
	T.	—	—	—
1000 Austria kr.	O.	5,15	5,15	—
	M.	5,40	5,40	—
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	4,90	4,90	—
	M.	5,15	5,15	—
	T.	—	—	—